

Comparative Analysis Of The Origin And Adaptation Of Original Words In English And Uzbekistan

O'ktamova Mokhigul Khamidullo-kizi

Senior Lecturer, Faculty of Foreign Languages, FarSU

Ravshanova Jayrona,

Student of Fergana State University

Annotation

This article provides a comparative analysis of the origin, morphological and phonetic adaptation, and lexical adoption of loanwords in English and Uzbek. The study studies not only words that entered the Uzbek language from English, but also words that were borrowed from other languages in English. The article compares the pronunciation, spelling, role in syntax, and semantic changes of loanwords. This identifies linguistic processes between the two languages, lexical changes, and the development of the language in a cultural context. The results of the study may be useful in understanding loanwords and studying language development.

Keywords: loanwords; lexical acquisition; language contacts; phonetic adaptation; morphological adaptation; semantic adaptation; integration process; English.

Annotatsiya

Ushbu maqola ingliz va o'zbek tillaridagi o'zlashma so'zlarning kelib chiqishi, morfologik va fonetik moslashuvi hamda leksik qabul qilinishini qiyosiy tahlil qiladi. Tadqiqotda nafaqat ingliz tilidan o'zbek tiliga kirgan so'zlar, balki ingliz tilida boshqa tillardan o'zlashgan so'zlar ham o'rganiladi. Maqolada o'zlashma so'zlarning talaffuzi, imlosi, sintaksisdagi roli va semantik o'zgarishlari solishtiriladi. Shu orqali ikki til o'rtasidagi lingvistik jarayonlar, leksik o'zgarishlar va tilning madaniy kontekstdagi rivoji aniqlanadi. Tadqiqot natijalari o'zlashma so'zlarni tushunish va til rivojini o'rganishda foydali bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: olinma so'zlar; leksik o'zlashma; til kontaktlari; fonetik moslashuv; morfologik moslashuv; semantik moslashuv; integratsiya jarayoni; ingliz tili.

Olinma so'zlar, ya'ni boshqa tillardan kirib kelgan leksik birliklar, har bir tilning lug'aviy boyligini boyitishda muhim va ahamiyatli rol o'ynaydi. Ingliz va o'zbek tillarida olinma so'zlar turli tarixiy davrlarda shakllanib, o'z o'rnini topgan. Ingliz tilida bu jarayon asosan norman istilosidan boshlab sezilarli darajada kuchaygan, so'nggi asrlarda esa fransuz, italyan va boshqa tillardan ko'plab yangi so'zlar kirib kelgan. O'zbek tilida esa asosan fors va arab tillaridan olingan so'zlar tarixan keng tarqalgan va kundalik nutqda faol ishlatiladi. Olinma so'zlarning tilga qabul qilinishi nafaqat lug'atni, balki talaffuz, morfologiya va semantika tizimini ham sezilarli darajada o'zgartiradi. Shu bilan birga, ular turli tillarda fonetik va morfologik moslashuv jarayonlariga duch keladi, masalan, talaffuzni o'zlashtirish, grammatikaga moslashish va ma'no o'zgarishi kabi.

Mazkur masala jahon tilshunosligida ham keng o'rganilgan. Olinma so'zlarning nazariy asoslarini ishlab chiqishda E.Haugen, S. Tomason va T.Kofman¹ kabi olimlar til kontaktlari natijasida yuzaga keladigan leksik o'zgarishlarning ijtimoiy va lingvistik omillarini tahlil qilganlar. Xususan, E. Haugen² o'zlashma so'zlarning til tizimiga integratsiyalashuv bosqichlarini izchil ravishda tasniflab bergan bo'lsa, S. Tomason va T. Kofman³ til kontaktlari jarayonini tarixiy hamda strukturaviy nuqtai nazardan izohlaydilar. Ingliz tilidagi olinma qatlamni tarixiy-etimologik jihatdan o'rganishda F.Durkin hamda D.Kristalning⁴ ishlari alohida ahamiyatga ega

¹ Haugen E. The Norwegian Language in America: A Study in Bilingual Behavior. – Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1953; Thomason S. G., Kaufman T. Language Contact, Creolization, and Genetic Linguistics. – Berkeley: University of California Press, 1988.

² Haugen E. The Norwegian Language in America: A Study in Bilingual Behavior. – Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1953

³ Thomason S. G., Kaufman T. Language Contact, Creolization, and Genetic Linguistics. – Berkeley: University of California Press, 1988

⁴ Durkin P. Borrowed Words: A History of Loanwords in English. – Oxford: Oxford University Press, 2014; Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. – Cambridge: Cambridge University Press, 1995.

bo'lib, ular ingliz tilining turli davrlarda boshqa tillar bilan aloqasi natijasida boyib borishini ko'rsatadi.

O'zbek tilshunosligida ham ingliz va rus tillaridan kirgan leksik birliklarning qo'llanishi va moslashuv masalasi alohida tadqiq etilgan. Jumladan, G.G'ulomova, U.Kuziyev, Muslih A.Shikib va D. Rustamov⁵ inglizcha olinma so'zlarning o'zbek tilida fonetik va grammatik jihatdan qay tarzda o'zlashishini, ularning yozma nutqda mustahkamlanish jarayonini ilmiy asosda yoritganlar.

Shuningdek, sovet davri rus tilshunosligida turkiy tillar, jumladan, o'zbek tili leksikasining shakllanishi va o'zlashmalar masalasi ham muhim o'rin egallagan. Ye. Polivanov, V.Radlov va A. Reformatskiy⁶ tadqiqotlarida til tizimiga kirgan birliklarning fonologik moslashuvi, etimologik qatlamni aniqlash va strukturaviy integratsiya jarayonlari nazariy hamda amaliy jihatdan asoslab berilgan.

Olinma so'zlar — bu bir tilning boshqa til elementlarini qabul qilishi natijasida shakllangan leksik birliklardir. Ular nutq jarayonida fonetik, morfologik va semantik jihatdan moslashadi va til tizimiga integratsiyalanadi. Olinma so'zlar til tarixida, madaniy va ijtimoiy aloqalarda muhim rol o'ynaydi, chunki ular yangi tushunchalarni, texnologik yangiliklarni va ilmiy terminlarni qabul qiluvchi tilga olib kiradi.

Ingliz tilshunos olimi F.Durkin o'zining *Olinma so'zlar: Ingliz tilidagi loanwordlar tarixi* (Borrowed Words: A History of Loanwords in English, 2009) asarida olinma so'zlarni tarixiy va etimologik mezonlar asosida quyidagicha tasniflaydi:

1. Bevosita o'zlashmalar
2. Bilvosita o'zlashmalar
3. Qadimiy va zamonaviy o'zlashmalar

Bevosita o'zlashmalar — bu manba til shakli deyarli saqlangan va fonetik jihatdan minimal o'zgarishga duch kelgan olinma so'zlardir. Bunday so'zlar nutq jarayonida qabul qiluvchi tilga to'g'ridan-to'g'ri kiradi va odatda talaffuzda yoki yozuvda faqat kichik moslashuvlarga uchraydi. Masalan, fransuzcha *entrepreneur*, *café* va *rendezvous* so'zlari ingliz tiliga deyarli o'zgarmagan shaklda kirgan bevosita o'zlashmalardir.

Bilvosita o'zlashmalar — bu boshqa vositachi til orqali kirgan va qisman moslashgan olinma so'zlardir. Ular ko'pincha fonetik va morfologik jihatdan qisman o'zgaradi, lekin manba tili ildizini saqlab qoladi. Masalan, arabcha *algebra* so'zi lotin tili orqali ingliz tiliga kirgan, shuningdek, yunoncha *philosophy* so'zi fransuzcha vositachilik orqali ingliz tiliga o'tgan.

Qadimiy va zamonaviy o'zlashmalar. So'zlarning kirib kelish vaqtiga qarab ularni qadimiy va zamonaviy o'zlashmalar deb ajratish mumkin. Qadimiy o'zlashmalar tarixiy jihatdan eski manbadan kelib, tilning klassik qatlamiga kiradi; masalan, fransuzcha *ballet* va *fiancée* so'zlari. Zamonaviy o'zlashmalar esa texnologik, ilmiy yoki ijtimoiy yangiliklar natijasida tilga kirgan bo'lib, masalan, *computer*, *internet* va *software* so'zlari zamonaviy o'zlashmalardir.

Einar Haugen o'z asarlarida, xususan *Lingvistik o'zlashmalar tahlili* (The Analysis of Linguistic Borrowing, 1950) va *Amerikada ikki tillilik* (Bilingualism in the Americas, 1969) asarlarida olinma so'zlarni til kontaktlari va integratsiya darajasi asosida tahlil qiladi. Uning fikricha, olinma so'zlar nafaqat boshqa tillardan kirgan birliklar, balki ular qabul qiluvchi tilning fonetik, morfologik va semantik tizimiga moslashish jarayonini ham o'z ichiga oladi. Haugenning yondashuvi ko'proq til kontaktlari nazariyasi va ikki tillilik kontekstiga asoslangan bo'lib, u olinma so'zlarni ularning integratsiya darajasi va funksional moslashuviga qarab quyidagicha tasniflaydi:

1. To'liq integratsiyalashgan o'zlashmalar
2. Qisman integratsiyalashgan o'zlashmalar

⁵ Gulomova G. Русские лексические заимствования в узбекском языке. — Москва: Наука, 1985; Shikib M.A. Functioning of English Borrowed Words in Uzbek and Dari Written Sources. — Kabul: [nashriyot], 2012; Kuziyev U. Stages of Standardization of Loanwords in Uzbek Language. — Tashkent: Universitet, 2015; Rustamov D. Grammatical and Phonetic Analysis of Modern Borrowed Words in the Uzbek Language. — Tashkent: Fan, 2010.

⁶ Поливанов Е.Д. Статьи по общему языкознанию (1920–1930-е гг.). — Москва: Наука, 1968; Радлов В.В. Опыт словаря тюркских наречий. — Санкт-Петербург: Типография Императорской Академии наук, 1883–1911; Реформатский А.А. Введение в языкознание. — Москва: Просвещение, 1967.

3. Qabul qiluvchi tilga kam moslashgan o'zlashmalar

To'liq integratsiyalashgan o'zlashmalar qabul qiluvchi tilning fonetik va morfologik tizimiga to'liq moslashgan bo'ladi. Masalan, ingliz tilidagi *piano* so'zi italiyanchadan kirgan, lekin fonetik jihatdan ingliz tiliga moslashgan va morfologik jihatdan qo'shimchalar bilan ishlatiladi, masalan *pianos* (ko'plik).

Qisman integratsiyalashgan o'zlashmalar fonetik, morfologik yoki semantik jihatdan qisman moslashadi, ammo manba til ildizi seziladi. Masalan, ingliz tilidagi *genre* (fransuzcha) yoki *bazaar* (forscha/arablashgan) so'zlari ingliz tilida ishlatiladi, lekin talaffuz va ba'zi morfologik xususiyatlar manba tilga yaqin qoladi.

Qabul qiluvchi tilga kam moslashgan o'zlashmalar. Bu tur so'zlar fonetik va morfologik jihatdan deyarli o'zgarmagan holda kiradi va qabul qiluvchi til nutqida o'ziga xos "chet el" xarakterini saqlaydi. Masalan, *résumé* (fransuzcha) yoki *doppelgänger* (nemischa) so'zlari ingliz tilida ishlatilganda fonetik jihatdan manba tilni eslatadi.

G.G. G'ulomova esa olinma so'zlarni klassifikatsiya qilishda ularning til ichidagi moslashuv jarayoniga e'tibor qaratadi va o'zining *Ruscha leksik o'zlashmalar o'zbek tilida* ("Русские лексические заимствования в узбекском языке, 1985) asarida olinma so'zlarni quyidagi shaklda tasniflaydi:

1. Fonetik moslashuv
2. Morfologik moslashuv
3. Semantik moslashuv

Fonetik moslashuv — bu so'zlarning talaffuzi va tovush tizimi jihatidan qabul qiluvchi tilga moslashishi jarayonidir. Bunday so'zlar o'zbek tilining fonetik qoidalariga muvofiq o'zgaradi, urg'u va tovushlar soddalashadi. Masalan, ruscha *школа* so'zi o'zbek tiliga shkola shaklida kiradi, yoki *музей* → muzey. Bu misollar so'zlarning fonetik jihatdan integratsiyalashishini ko'rsatadi.

Morfologik moslashuv — bu olinma so'zning o'zbek tilidagi morfologik tizimga moslashishi, qo'shimchalarni qabul qilishi va so'z yasalişhida qatnashishi jarayonidir. Masalan, ruscha *компьютер* so'zi o'zbek tiliga kompyuter shaklida kirib, ko'plik qo'shimchasi bilan kompyuterlar sifatida ishlatiladi. Yoki *телефон* → telefonlar. Bu misollar so'zlarning morfologik jihatdan qabul qiluvchi tilga moslashishini namoyish etadi.

Semantik moslashuv — bu so'zning ma'nosining qabul qiluvchi til kontekstida torayishi yoki kengayishi jarayonidir. Masalan, ruscha *магистр* so'zi o'zbek tilida ilmiy daraja bilan bog'liq holda yangi ma'noda ishlatiladi. Shuningdek, *директор* so'zi boshqaruvchi ma'nosida umumiy tilga moslashadi. Bu misollar so'zlarning semantik jihatdan adaptatsiyasini ko'rsatadi.

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ingliz va o'zbek tillarida olinma so'zlar shakllanishi turli tarixiy, ijtimoiy va madaniy omillar bilan chambarchas bog'liq. Har ikki til tajribasida o'zlashmalar nafaqat lug'aviy boylikni kengaytirgan, balki tilning fonetik, morfologik hamda semantik tizimiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatgan.

Tarixiy-etimologik yondashuv asosida F. Durkin tomonidan taklif etilgan tasnif ingliz tilidagi olinma qatlamni davriy va strukturaviy jihatdan tahlil qilish imkonini beradi. Bevosita o'zlashmalar ingliz tilida fonetik jihatdan minimal o'zgarishga uchragan bo'lsa, bilvosita o'zlashmalar vositachi tillar orqali kirib, ko'proq strukturaviy transformatsiyaga duch kelgan. Qadimiy va zamonaviy o'zlashmalar o'rtasidagi farq esa tilning tarixiy rivojlanish bosqichlarini aks ettiradi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy davrda ingliz tiliga kirayotgan texnologik terminlar ko'pincha global kommunikatsiya natijasida tez integratsiyalashadi.

Til kontaktlari nazariyasi nuqtai nazaridan Einar Haugen konsepsiyasi olinma so'zlarning integratsiya darajasini aniqlashda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqot jarayonida to'liq integratsiyalashgan o'zlashmalar qabul qiluvchi tilning grammatik tizimida faol ishlatilishi, qisman integratsiyalashgan birliklar esa fonetik yoki morfologik izlarni saqlab qolishi aniqlandi. Kam moslashgan o'zlashmalar esa ko'pincha yozma nutqda yoki maxsus terminologiyada saqlanib qoladi.

O'zbek tilshunosligi doirasida G.G'ulomova tomonidan ilgari surilgan fonetik, morfologik va semantik moslashuv tasnifi amaliy jihatdan samarali ekanligi kuzatildi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki:

- Fonetik moslashuv o'zbek tilining tovush tizimi va urg'u qonuniyatlariga muvofiq amalga oshadi.
- Morfologik moslashuv jarayonida olinma so'zlar o'zbekcha qo'shimchalarni erkin qabul qiladi va so'z yasashida faol qatnashadi.
- Semantik moslashuv natijasida ayrim so'zlar ma'no torayishi yoki kengayishiga uchraydi.

Qiyosiy tahlil natijalariga ko'ra, ingliz tilida olinma qatlam tarixiy istilolar va global aloqalar bilan bog'liq ravishda shakllangan bo'lsa, o'zbek tilida esa asosan madaniy-diniy va siyosiy aloqalar (arab, fors, rus tillari bilan) muhim rol o'ynagan. Har ikkala til tajribasida ham o'zlashmalar til tizimining tabiiy rivojlanish mexanizmi sifatida namoyon bo'ladi.

Shunday qilib, tadqiqot natijalari olinma so'zlar til boyishini ta'minlovchi dinamik va ko'p bosqichli jarayon ekanligini ko'rsatdi. Ularning integratsiya darajasi tarixiy sharoit, ijtimoiy ehtiyoj va lingvistik moslashuv mexanizmlariga bevosita bog'liqdir.

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ingliz va o'zbek tillarida olinma so'zlar shakllanishi turli tarixiy, ijtimoiy va madaniy omillar bilan chambarchas bog'liq. Har ikki til tajribasida o'zlashmalar nafaqat lug'aviy boylikni kengaytirgan, balki tilning fonetik, morfologik hamda semantik tizimiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatgan.

Tarixiy-etimologik yondashuv asosida F. Durkin tomonidan taklif etilgan tasnif ingliz tilidagi olinma qatlamni davriy va strukturaviy jihatdan tahlil qilish imkonini beradi. Bevosita o'zlashmalar ingliz tilida fonetik jihatdan minimal o'zgarishga uchragan bo'lsa, bilvosita o'zlashmalar vositachi tillar orqali kirib, ko'proq strukturaviy transformatsiyaga duch kelgan. Qadimiy va zamonaviy o'zlashmalar o'rtasidagi farq esa tilning tarixiy rivojlanish bosqichlarini aks ettiradi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy davrda ingliz tiliga kirayotgan texnologik terminlar ko'pincha global kommunikatsiya natijasida tez integratsiyalashadi.

Til kontaktlari nazariyasi nuqtai nazaridan Einar Haugen konsepsiyasi olinma so'zlarning integratsiya darajasini aniqlashda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqot jarayonida to'liq integratsiyalashgan o'zlashmalar qabul qiluvchi tilning grammatik tizimida faol ishlatilishi, qisman integratsiyalashgan birliklar esa fonetik yoki morfologik izlarni saqlab qolishi aniqlandi. Kam moslashgan o'zlashmalar esa ko'pincha yozma nutqda yoki maxsus terminologiyada saqlanib qoladi.

O'zbek tilshunosligi doirasida G.G'ulomova tomonidan ilgari surilgan fonetik, morfologik va semantik moslashuv tasnifi amaliy jihatdan samarali ekanligi kuzatildi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki:

- Fonetik moslashuv o'zbek tilining tovush tizimi va urg'u qonuniyatlariga muvofiq amalga oshadi.
- Morfologik moslashuv jarayonida olinma so'zlar o'zbekcha qo'shimchalarni erkin qabul qiladi va so'z yasashida faol qatnashadi.
- Semantik moslashuv natijasida ayrim so'zlar ma'no torayishi yoki kengayishiga uchraydi.

Qiyosiy tahlil natijalariga ko'ra, ingliz tilida olinma qatlam tarixiy istilolar va global aloqalar bilan bog'liq ravishda shakllangan bo'lsa, o'zbek tilida esa asosan madaniy-diniy va siyosiy aloqalar (arab, fors, rus tillari bilan) muhim rol o'ynagan. Har ikkala til tajribasida ham o'zlashmalar til tizimining tabiiy rivojlanish mexanizmi sifatida namoyon bo'ladi.

Yuqoridagi tahlillarni umumlashtirganda, ingliz va o'zbek tillarida olinma so'zlar shakllanishi tarixiy jarayonlarning mahsuli ekanligi ayon bo'ladi. O'zlashmalar har ikki tilning lug'aviy boyligini kengaytirish bilan birga, ularning fonetik, morfologik va semantik tizimiga ham faol ta'sir ko'rsatadi. Fonetik moslashuv tovush tizimiga uyg'unlashish orqali amalga oshsa, morfologik moslashuv qo'shimchalar qabul qilish va so'z yasash jarayonida ishtirok etish orqali namoyon bo'ladi. Semantik moslashuv esa ma'no torayishi, kengayishi yoki ixtisoslashuvi shaklida kuzatiladi.

Ingliz tilida o'zlashmalar asosan tarixiy istilolar, savdo-iqtisodiy aloqalar hamda ilmiy-texnik taraqqiyot bilan bog'liq holda shakllangan. O'zbek tilida esa madaniy-diniy va siyosiy omillar yetakchi ahamiyat kasb etgan. Zamonaviy global jarayonlar har ikki tilga xalqaro terminlarning kirib kelishini tezlashtirib, ularning faol integratsiyasini ta'minlamoqda. Bu holat tillarning ochiq va dinamik tizim ekanligini ko'rsatadi.

Tarixiy-etimologik tasnif, til kontaktlari nazariyasi hamda lingvistik moslashuv konsepsiyalari olinma so'zlarning mohiyatini chuqurroq yoritishga xizmat qiladi. O'zlashmalar til tizimining zaiflashuvi emas, balki uning ijtimoiy ehtiyojlarga moslashish va rivojlanish qobiliyatining ifodasidir. Ingliz va o'zbek tillarida olinma so'zlarni qiyosiy o'rganish ularning tarixiy taraqqiyotini aniqlash bilan birga, zamonaviy lingvistik jarayonlarni anglashga ham yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- Kendjaeva, G. F. (2020). The methods of translating phraseological units in the Russian and English translations of the novel "Days Gone by" by Abdulla Qadiri. *ISJ Theoretical & Applied Science*, 9(89), 316-321.
- KENJAYEVA, G. (2021). INTERPRETATION OF HOUSEHOLD REALITIES IN TRANSLATIONS OF A. KADIRI'S NOVEL "DAYS GONE BY". In *E-Conference Globe* (pp. 323-227).
- Кенджаева, Г. Ф. (2021). МЕТОДЫ ПЕРЕВОДА РЕАЛИЙ В РОМАНЕ А. КАДЫРИ «МИНУВЩИЕ ДНИ». *МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА*, 4(1-2).
- Fattilloevna, K. G. (2021). Methods of Rendering Realias in the Translations of the Novel "Days Gone by" by Abdulla Qadiri. *JournalNX*, 7(09), 166-171.
- Salikhova, N. N. (2022). Interjections in the Contexts of Uzbek and English Languages. *Indonesian Journal of Innovation Studies*, 18.
- Nurullayevna, S. N., & Nuriddinovna, M. Z. (2023). THE HISTORY OF SONNET AND ITS TYPES. *SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH*, 269.
- Salikhova, N. N. (2018). MACRO CLASSROOM MANAGEMENT WITH SHORTAGE OF BOOKS. *Теория и практика современной науки*, (3 (33)), 63-65.
- Yusuphodjaeva, S. T., & Gafurova, S. S. (2023). Methods Of Cognitive-Behavioral Psychotherapy In The Treatment Of Rheumatoid Arthritis. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(1-2), 701-706.
- Гафурова, С. Ш., & Юсупходжаева, С. Т. (2023). Та'sirlangan ichak sindromida nevroitik buzilishlarni differensial taxlili va tibbiy psixologik yordamni takomillashtirish (Doctoral dissertation).
- Surayyo, Y., & Sabohat, G. (2023). Depressive-anxiety disorders in patients with rheumatoid arthritis and methods of their psychocorrection. *Interpretation and researches*, 2(3), 9-16.
- АНАМИЯТИ, Д., & Махаматжанова, Н. М. FS Mirxaydarova. SM Mirxaydarova *Академические исследования в современной науке*, 2(7), 19-20.
- Hamraev, B., & Махаматжанова, Н. (2023). Modern methods of treatment of sexual disorders. *Инновационные исследования в современном мире: теория и практика*, 2(15), 73-74.
- Gafurova, S. S., Sharodiya, D., & Alimuhamedova, S. J. (2025). TO IDENTIFY ANXIETY-PHOBIC DISORDERS IN IRRITABLE BOWEL SYNDROME AND STUDY THE EFFECTIVENESS OF COGNITIVE BEHAVIORAL THERAPY IN THEM.
- Xamdakovna, I. M. (2025). TA'LIM JARAYONIDA O'YIN ASOSIDAGI METODLARNING NAZARIY ASOSLARI. *IZLANUVCHI*, 1(6), 312-327.
- Xamdakovna, I. M. (2022). COMPARATIVE ANALYSIS OF ASINDETONE SPECIES IN ENGLISH AND UZBEK. *Scientific progress*, 3(3), 397-400.
- Xamdakovna, I. M. (2025). HÖRVERSTÄNDNIS UND LESEN IN ENGLISCH PSYCHOLINGUISTISCHE KLASSIFIZIERUNG VON ÜBUNGEN FÜR

SPRACHAKTIVITÄTEN. YANGI O'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI, 2(4), 103-107.

ULUGBEKOVNA, R. S. (2020). The First Period of Washington Irving's.

Нурмухаметова, С., & Расулова, С. (2022). The influence of Samuel Taylor Coleridge as a poet, critic and philosopher to english literature. Анализ актуальных проблем, инноваций, традиций, решений и художественной литературы в преподавании иностранных языков, 1(01), 39-40.

Аликулова, М. (2024). Лингвистические особенности повестей АИ Куприна 1890-1910 годах. Намкор konferensiyalar, 1(2), 502-504.

Аликулова, М. Ш. (2023). Лексико-семантические особенности рассказов Александра Куприна. Центральноеазиатский журнал образования и инноваций, 2(12 Part 2), 172-174. qizi Furqatova, H. A., & qizi Najmiddinova, M. N. (2025). THE ROLE OF PRAGMATICS FOR LEARNING ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES. Modern Scientific Research, 3(7), 51-56.

qizi Furqatova, H. A., & qizi Najmiddinova, M. N. (2025). SIMILARITIES AND DIFFERENCES OF CONCEPTS IN ENGLISH AND UZBEK CULTURES. International Journal American Journal of Modern World Sciences, 2(7), 59-67.

Najmiddinova, M. N. (2025, October). NEW INTERPRETATIONS OF THE TRANSLATION METHOD IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING. In CONFERENCE OF MODERN SCIENCE & PEDAGOGY (Vol. 1, No. 7, pp. 112-116).

Fayzullayeva, M. B. (2023). O'TKIR HOSHIMOV ASARLARIDA "ONA" VA "AYOL" OBRAZLARI TALQINI. Экономика и социум, (6-2 (109)), 131-134.

Файзуллаева, М. (2023). Лингвистический и лингвокогнитивный анализ образа матери в произведениях Уткира Хашимова. Общество и инновации, 4(9), 295-298.

Fayzullayeva, M. B., Sattarova, I. B., & Makhmudova, M. A. (2021). The effect of teaching vocabulary through ICT on EFL learners. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(4), 1632-1637.

Akbaralievich, L. A. (2025). THE INFLUENCE OF ENGLISH LOANWORDS ON THE MODERN UZBEK LANGUAGE. SHOKH LIBRARY, 1(12).

Akbaralievich, L. A. (2023). CONTINUOUS PHASE AND MEANS OF USE IN UZBEK LANGUAGE. MATERIALLAR TO'PLAMI, 390.

Latipov, A. A. (2023). FINAL PHASE "TO STOP" AND THEIR EXPRESSIONS IN UZBEK LANGUAGE. Экономика и социум, (11 (114)-1), 192-195.

Ибадуллаев, Ф. (2024). Сравнительный анализ образовательных систем Финляндии и Узбекистана. Переводоведение и лингвистика в эпоху цифровых технологий: изучение передовых подходов, 1(1), 97-99.

Ибадуллаев, Ф. Ф. (2016). Несколько записей о формирование текста. Ученый XXI века, (4-4 (17)), 46-48.

Yuldasheva, S. (2020). Importance of using various pedagogical technologies in lessons. Результаты научных исследований в условиях пандемии (COVID-19), 1(04), 126-128.

Yuldasheva, S. T. (2021). Interactive Methods of Teaching Children and Its Theoretical Basis and Personal and Professional Development of a Teacher. International Journal for Research in Applied Science & Engineering Technology, 9(11).

Муродова, Ф. (2025). The importance of country research project for developing language skills. Диалог, интеграция наук и культур в процессе научного и профессионального образования, 1(1), 426-428.

JAMALOVA, N. (2020). BOSHLANGICH TALIM OQUV-TARBIYA JARAYONIDA PEDAGOGIK INNOVATSIYANING ORNI. Monografia pokonferencyjna science, research, development, 32(2).

JAMALOVA, N. (2022). Pedagogical Conditions for the Development of Individual Characteristics of Students of a Higher Educational Institution.

- Turakhanov, R. (2025). Graphic systems of uzbekistan: historical foundations, contemporary challenges, and future development of alphabets. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(5), 1196-1200.
- Turakhanov, R. (2025). THE CONCEPT OF THE IDEAL HUMAN IN ISLAMIC LITERATURE: A MULTIDISCIPLINARY ANALYSIS. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(3), 807-810.
- Васильченко, Л. А. (2024). V Міжнародний форум експертів із менопаузальної гормональної терапії.
- Агабабян, Л. Р., Ахмедова, А. Т., & Раббимова, Н. (2024). ИЗМЕНЕНИЕ КОЛЬПОСКОПИЧЕСКОЙ КАРТИНЫ У ПЕРВОРОДЯЩИХ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ТРИМЕСТРА БЕРЕМЕННОСТИ. *Confrencea*, 1(1), 198-200.
- Агабабян, Л. Р., Ахмедова, А. Т., & Раббимова, Н. (2024). ОСОБЕННОСТИ КОЛЬПОСКОПИЧЕСКОЙ КАРТИНЫ У ПЕРВОРОДЯЩИХ. *Confrencea*, 1(1), 204-205.
- Ахмедова, А. Т., Султонова, М., & Омонова, М. (2024). СОМАТИЧЕСКАЯ КОМОРБИДНОСТЬ ПРИ ПЕРВОЙ БЕРЕМЕННОСТИ. *Eurasian Journal of Medical and Natural Sciences*, 4(1-2), 60-67.
- Тлегенов, М. Т. (2021). ПОПУЛЯЦИОННЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ МЕЛКИХ МЛЕКОПИТАЮЩИХ В НИЗОВЬЯХ ДЕЛЬТЫ АМУДАРЬИ. *ББК 1 Р76*, 27.
- Тлегенов, М. Т. (2026). ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПОПУЛЯЦИИ ПЕСЧАНКИ (MERIONES TAMARISCINUS) В НИЗОВЬЯХ АМУДАРЬИ. *Advances in Science and Environment*, 2(03), 21-24.
- Тлегенов, М. Т., & Утемуратова, Г. Н. (2012). ОЦЕНКА ОБИЛИЯ НАСЕЛЕНИЯ МЕЛКИХ МЛЕКОПИТАЮЩИХ ТРАНСФОРМИРОВАННЫХ ТЕРРИТОРИЙ В НИЗОВЬЯХ АМУДАРЬИ. *Аспирант и соискатель*, (6), 66-68.
- Zaxirjanovna, O. R. (2026). CLINICAL AND STATISTICAL ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN COGNITIVE DISORDERS AND THYROID GLAND HORMONES IN HYPOTHYROIDISM. *Научный Фокус*, 3(32), 506-511.
- Zaxirjanovna, O. R. (2026). STRUCTURE OF PSYCHOEMOTIONAL DISORDERS IN WOMEN WITH HYPOTHYROIDISM. *Научный Фокус*, 3(32), 512-518.
- Zaxirjanovna, O. R. (2026). EFFECTIVENESS OF COGNITIVE-BEHAVIORAL THERAPY IN WOMEN WITH HYPOTHYROIDISM. *Научный Фокус*, 3(32), 526-532.
- Муминова, Н. А. (2014). Формирование гармонично развитой личности как цель воспитания в современном демократическом обществе. *Молодой ученый*, (9), 502-505.
- Djabbarov, X. D., & Muminova, N. A. (2021). Роль лексико-семантических средств в интерпретации антропонима тарагай и топонима тарагай. *Theoretical & Applied Science*, (1), 406-411.
- Madina, S. (2026). LINGUOPRAGMATIC FEATURES OF THE LEXICON RELATED TO INTERNET ADVERTISING. *SCHOLAR*, 4(1), 108-112.